

PORODICA NAMEŠTAJA – STOLICE**FURNITURE FAMILY - CHAIRS**Teodora Bogdanović, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast- DIZAJN MOBILIJARA**

Kratak sadržaj – Rad se bavi analizom društvenih i socioloških okvira i njihovog uticaja na savremeni način života, svakodnevnici, samim tim i na nameštaj koji koristimo. Postavlja se pitanje univerzalnosti, i da li postoji jednostavno rešenje za zadovoljenje različitih potreba savremenog čoveka. Ispituje se odnos forme i materijalizacije i stilske definisanosti. Različiti aspekti analiza formirali su rešenje u vidu serije stolica, laganog i savremenog izgleda u sadejstvu sa upotrebljivošću i udobnošću.

Ključne reči: dizajn nameštaja, mobilijar, stolica

Abstract – The paper deals with the analysis of social and sociological contexts and their impact on the modern life, and thus on the furniture we use, questioning universality, and whether there is a simple solution to meet the various needs of modern men. The relationship between form and materials, and also definition and boundaries of style classification are examined. Analysis of various aspects have formed a solution in the form of a series of light and modern looking chairs in conjunction with usability, versatility and comfort.

Keywords: Furniture design, furniture, chair

1. UVOD

Od samih početaka čovekovog bavljenja svojim staništem odnosno zaklonom, postojala je težnja za unapređenjem u svakom smislu. To unapređenje je podrazumevalo da čovek tokom istorije stvara odgovor na nove potrebe i dešavanja u društvu i da kreira alate koji će mu pomoći pri realizaciji tih ideja. Razvojem društva potrebe su postale opširnije a mogućnost njihovog zadovoljenja lakša.

Kako bi došli do odgovora šta je danas potreba čoveka u kontekstu oblikovanja nameštaja, neophodno je proučiti istorijski, društveni i sociološki kontekst. Aspekt ekonomskih tokova i tehnološkog napretka je neodvojiv u pogledu izrade nameštaja.

Analizom adekvatnih primera iz prošlosti dobijamo naznake i smernice u vezi dobrih odgovora datih na slično postavljena pitanja, koja mogu pozitivno uticati na nove izazove u oblikovanju. Jedan od najkarakterističnijih elemenata uređenja enterijera jeste stolica. Ovaj izazovan mobilijar u oblikovnom smislu, predstavljao bi referentan element u ispitivanju savremenih čovekovih potreba u pogledu dizajna.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Radomir Kojić, docent.

Samo oblikovno rešenje mora da odgovori na pokušaj stvaranja univerzalnosti u izgledu i upotrebi mobilijara. Promene životnih navika zahtevaju laganu, estetičnu i mobilnu strukturu, koja se lako uklapa u promenljive okolnosti života u dvadeset prvom veku.

2. NAMEŠTAJ U KONTEKSTU DIZAJNA ENTERIJERA**2.1. Značaj uređenja unutrašnjeg prostora.**

Posmatranjem promena u uređenju enterijera i mobilijara kao njegovih osnovnih činilaca, uočićemo niz novih navika koje se vremenom javljaju u čovekovoj svakodnevnici, ali i niz potreba koje uvek ostaju iste. Pa tako uređenje ličnog, poslovnog ili javnog prostora, možemo doživeti kao odraz socioloških prilika u društvu, odraz ekonomskog i personalnog statusa, napretka tehnologije. Kraće rečeno, uređenje enterijera može da predstavlja kapsulu u kojoj je zaključan određen segment istorije. Iako proučavanjem različitih enterijera i njegovih sadržaja možemo dobiti odgovore i slike o društvu u kom je unutrašnji prostor nastao, u savremenom dobu uređenje enterijera je dobilo još jednu dimenziju. Novi pogled na uređenje unutrašnjeg prostora donosi da se korisnik više ne povezuje samo na ekonomskom nivou sa datim prostorom, već on odražava i njegova interesovanja, ubeđenja, određene težnje, odnosno, ukazuje na mnogo manju i definisaniju grupu pripadnosti nego što je statusni simbol. Usložnjavanjem odnosa i dešavanja u društvu, i značaj uređenja životne sredine, kao jedne od čovekovih najvažnijih potreba (za skloništem) je postalo slojevitije.

2.2. Istorijski osvrt

Kada posmatramo stilove i njihov razvoj u kontekstu arhitekture, enterijera, pa čak i muzike ili bilo koje umetnosti, svaki stil je definisan oblikovanjem i kompozicijom manjih činilaca. Tako stilove u enterijeru definiše i misao pri oblikovanju komadnog nameštaja i njihovo međusobno uparivanje. Nekada je to oblikovanje bilo direktno vezano za same veštine majstora i trenutnih tehničkih mogućnosti, pa je isti bilo mnogo lakše definisati i razlikovati.

Vremenom razlike u stilovima počinju da definišu razlike u potrebama, pristupima, početnoj misli. Stil je postao i ideologija, ekonomski i društveni stav, bunt ili aspiracija. U poslednjih nekoliko stoleća najslikovitije uviđamo promene. Američki institut za istraživanje razvoja je radio analizu o sličnosti i razlikama u dizajnu enterijera u različitim erama. Kriterijumi su bili: 1. Principi i elementi dizajna 2. Boja 3. Materijali 4. Prostorno planiranje 5. Stilska određenost [1].

Enterijeri dvadesetog veka su se bavili svim navedenim aspektima dizajna, dok devetnaesti vek nije pridavao značaj pitanju prostornog planiranja i boja. U našoj eri, zastupljeni su svi kriterijumi osim onog o stilskoj pripadnosti, i ovim najjasnije vidimo promenu i smer kretanja uređenja prostora.

2.3. Kulturološko – društveni kontekst

Niz promena u funkcionisanju čoveka sveukupno možemo svrstati pod globalizaciju. Sve to uticalo je na ogroman porast informacija koje prosečan čovek obradi.

S obzirom na to da sve promene na kraju, uobličava ekonomija, naše kapitalističko društvo je okrenuto konzumerizmu. i to između ostalog, utiče i na način proizvodnje nameštaja.

Već dobro ustaljena industrijska proizvodnja, ili masovna proizvodnja, je dobro korespondirala sa novijom pojavom masovnog protoka informacija, i velikog uticaja medija. Psihološki uticaj širenja informacija čiji je sadržaj najčešće promocija materijalnih dobara i određenog načina života, je sa jedne strane uticao na proizvodnju koja je cenovno pristupačna srednjoj klasi, ali je to znatno uticalo na kvalitet i materijale u proizvodnji. Aktualna je brza moda, gde se proizvode komadi lošeg kvaliteta, za čiju izradu je plaćena jeftina radna snaga, koja je često i neekološka i kratkog veka. Ovaj pristup se primenjuje u svim granama proizvodnje pa i u nameštaju.

Sa druge strane isti ti mediji, i porast slobode govora, su uticali da se oglašavaju ljudi nižih ekonomskih staleža, i različitih moralnih vrednost. Zbog toga se paralelno počeo razvijati niz pravaca i tema o kojima je počelo da se govori i da utiču na način života i naravno na drugačije pristupe u uređenju prostora u kom se boravi. Održivi razvoj i ekologija su postale jedne od najvažnijih pitanja koja se direktno tiču oblikovanja nameštaja.

Takođe usled potrebe za nekim sporijim životom i vraćanje vrednostima gde se teži da upotrebnim predmetima ima određeni značaj i kvalitet, i da se odbaci kratkotrajnost i površnost u odnosu prema onom što nas okružuje, vraća se ideja ručnog rada, malih privrednika, i zanatstva koje se u najvećoj meri ogleda u izradi upotrebnih predmeta i nameštaja.

Svi ovi aspekti i značaj o ideji slobode u konzumerskom društvu, doveli su do mešanja stilova i otvorenijeg pristupa u dizjnu enterijera.

2.3. Uticaj tehnologije na razvoj i proizvodnju nameštaja

Industrijska proizvodnja doživljava svoj maksimum u pogledu tehnoloških mogućnosti. Razvoj robotike i računarstva, inženjerskih dostignuća su omogućila da praktično ne postoji forma koja se ne može izvesti od bilo kog materijala pri izradi nameštaja. Mogućnosti oblikovanja metala, plastike, stakla pa i drveta su veoma velike.

Mnogo su veće ograničenja samih osobina materijala nego mogućnosti tehničkih obrada istih. Novi tehnološki alati su omogućili veoma lako, brzo i precizno oblikovanje materijala. Pa tako mašine mogu da savijaju metal u više ravni, drvo je moguće iseći, gravirati, bušiti, i glodati veoma precizno, sa velikom uštedom vremena i

čovekovog rada. Sve to je znatno olakšalo izrađivanje kalupa za sve materijale koji se izlivaju, pa praktično nema forme za koju se ne može napraviti kalup. Značajna je pojava 3D štampe koja je donela potpuno drugačiji pristup u oblikovanju i dizjnu. Ove promene nisu donele samo više slobode pri stvaranju nekog komada nameštaja, nego su i ubrzale proces izrade, i promenile veštine koje su neophodne za izradu istog.

2.3. Stilovi u enterijeru tokom dvadeset prvog veka

Skandinavski stil – Najviše se ogleda u izradi nameštaja. Izgled ovog nameštaja je inicirao skandinavski način života. Nameštaj je lagan, praktičan, neki bi rekli i minimalističan. Osvrće se na prirodu i njene forme. Veoma je jednostvan i estetičan. Karakterističan po materijalizaciji od svetlog drveta. Masovna proizvodnja pristupačnog nameštaja u kom će se uživati u svakom smislu, odnosno praktičnost sa insistiranjem na gracioznosti i lepoti je osnovna ideja ovih komada.

Minimalizam - Postao je ne samo stilski odrednica nego i filozofija života. Veoma je opširan i tumači se iz niza percepcija, a podstaknut je raznolikim lošim navikama i delovanjima savremenog društva, i predstavlja oprečan odgovor na njih.

Minimalizam u enterijeru je ravnih, svedenih linija, jasne i čiste geometrije. Takođe materijali i teksture predstavljaju možda i najznačajniji činilac ovakvih prostora. S obzirom da je u ovom stilu osnovni princip pitanje kvaliteta a ne kvantiteta, materijali koji se upotrebljavaju su u glavnom oni skupi i kvalitetni, ali i strogi na neki način i definisani. Sve teksture se primenjuju u veoma čistim i jasno definisanim površinama.

Često je odnos tekstura u ovim prostorima kontrastan. Pa se kombinuju topli i hladni materijali, uglačani i hrapavi, lagani i masivni. Nema ih previše u jednom prostoru. Upotrebljava se mermer, staklo, drvo, metal, beton. Ovaj pristup oblikovanju prostora se oslanja na njegovu arhitekturalnost i spada u sfere visokog dizajna.

Industrijski stil- Industrijski dizajn enterijera je nadahnut starim industrijskim prostorima i fabrikama koji su Americi započeli preoblikovanje u loftove i stambene prostore. Pa su materijali veoma iskreni sa vidljivim instalacionim cevima. Ogoljena opeka, beton, i metalne cevi su najprepoznatljiviji elementi ove estetike. Boje su uglavnom neutralne i prirodne, sirove obrade površina, sijalična grla i sveukupna grubost u realizaciji je odlika ovog stila. Nameštaj industrijskog dizajna se najčešće povezuje sa grubom obradom metala, ili komadima izrađenim od kombinacije metala, drveta, nekad i kože. Ovaj mobilijar je grubog rustičnog izgleda, bez sakrivanja spojeva i veza elementa, šta više oni se ističu.

Boho stil - Boho stil je na neki način podstakao mešanje stilova, brisanje granica i određenosti stilova, i podsticanje slobode što sam stil i predstavlja. Sve to je primoralo pominjanje ovog pokreta. Boho stil je isključivo način uređenja prostora a ne pristup u izradi nameštaja.

Nameštaj koji vidamo prilikom uređenja ovakvih prostora je najrazličitiji. Ovaj stil je prepoznatljiv po svojoj dekoraciji, toplom i prirodnom ambijentu, koji podnosi niz kombinacija nameštaja, i ne spada u svedene i pročišćene pristupe uređenju prostora.

3. IDEJNO REŠENJE SERIJE NAMEŠTAJA

3.1. Ideja i koncept

Intencija da se oblikuje komad nameštaja, odnosno stolica, koja se svojom formom uklapa u različite ambijente, kao i prostore visoke i niske estetizacije, a prosečne pristupačnosti, nagnala je dublji istraživački rad potreba savremenog čoveka, i konteksta njegove svakodnevnice. Stolica kao najizazovniji komad ali i jedan od najkarakterističnijih elemenata svakog enterijera je veoma zanimljiva za ispitivanje mogućnosti i zadovoljenja niza zahteva. Udobnost i estetika su dve najznačajnije grupe potreba i pomirenje njihovih zahteva je esencija uspešnog rezultata. Aspekt materijalizacije povezuje ove dve potrebe i karakteriše estetski doživljaj mobilijara.

Osnovna misao je bila da se objekti oslobode elemenata koji bi definisali oderđeni stil, i da se prilagode potrebama čoveka kome će služiti u nizu različitih situacija i pored stalne promenljivosti, privremenosti i kratkotrajnosti načina života u ovoj eri.

Sve predstavnike porodice nameštaja definiše lagana forma, elegantan i jednostvan izgled. Svaki komad iz date linije, posmatran kao čista forma, u zavisnosti od izbora materijala za izradu, dobija neku drugu dimenziju sopstvene ambijentalnosti. Ideja je bila izabrati onaj najoptimalniji materijal. Aspekt praktičnosti je zadovoljen mogućim rastavljanjem svake stolice, koji bi olakšao upotrebu u određenim situacijama.

Svaki opisani predstavnik linije se sastoji od 3D savijenih metalnih cevi prečnika 15 mm, i poprečnih elemenata širine 30 mm. Svi modeli za sednje imaju rasklopivu vezu sa bočnih strana koja učvršćuje i drži sklop od pritiska samog sedišta na donji ram. Poprečni elementi su vezani zavarivanjem za ram „prednjih nogu“ a ramovi su međusobno zašrafljeni.

3.2. Stolica -01-

Seriya nameštaja je nastala od ideje ove jednostavne stolice. Klasična u svojim proporcijama, zadovoljila je nameru za onim univerzalnim i upotrebljivim.

Zbog svoje forme upotrebljiva je, prvo u najrazličitijim enterijerskim oblikovanjima, a i u najrazličitijim pozicijama i funkcijama unutar prostora. Linije skandinavske geometrije i lakoće, našle su se u kontrastu sa materijalizacijom od metala, i ovaj sklop je doneo niz prednosti. Stolicu „01“ je moguće koristiti i u enterijeru i u eksterijeru, materijalizacija dodatno naglašava njenu elegantnost, dugotrajna je zbog metala koji se ne haba i lako se održava. Takođe dozvoljava veoma jednostavno menjanje izgleda u vidu promene boje stolice, i jastučeta za sedenje.

Veoma bitan aspekt je bila i udobnost. Prema naučnim istraživanjima, najoptimalniji ugao za sedenje koji prija našoj kičmi je između 95° i 115°. Iako treba naglasiti da ni jedan ugao sedenja nije zdrav za naša leđa ukoliko je ono višestruko. S obzirom da ova stolica nije u kategoriji stolica za opuštanje, više teži radnom položaju, ugao sedenja je optimalnih 95°.

Proces oblikovanja je započeo idejom kombinovanja dva „rama“, koja bi bila međusobno povezana i rasklopiva. Sve mogućnosti za ispunu odnosno elemente koji bi definiisali sedalni i deo naslona su moguće. Izabrano rešenje sa poprečnim elementima koje između ostalog

dodatno učvršćuju strukturu, su doprineli ritmičnosti samog elementa i isticanju forme.

Slika 1 : stolica -01-

3.3. Stolica -02-

Daljim razvojem porodice nameštaja, su se ispitivale drugačije mogućnosti uparivanja dva rama, kao polazne ideje za formu. Nosilac broja 2 u ovoj liniji je laundž stolica (lounge chair), karakterističan vid stolice namenjen udobnom sedenju koji ne zauzima puno mesta kao tradicionalna fotelja, i u kontekstu savremenog života bila je neophodan deo ove serije.

Slika 2 : stolica -02-

Iako izgledom delimično gruba, uglovi i pozicija sedalnog dela su okrenuti udobnosti. Predstavlja još jedan primer univerzalne upotrebljivosti u kontesktu stila i funkcije, i pored toga što sama sedenja podrazmeva određen način upotrebe stolice.

Udobno sedenje podrazumeva i veći ugao u odnosu naslona i sedalnog dela, pa je optimalnih 105° zadovoljilo praktične i estetske zahteve.

3.4. Stolica -03-

Barska stolica sama po sebi ograničava način upotrebe iste, pa je danas najčešće srećemo u javnim ugostiteljskim prostorima. U savremenim enterijerima najčešće srećemo barske stolice industrijskog dizajna, masivne i teške, u kombinaciji metala, kože i drveta, ili lagane elegantne strukture znatno nežnijeg izgleda, potpuno suprotne industrijskom stilu. Primer stolice „04“ je upravo spona ova dva izgleda, a laka promenljivost boje ili sedalnog sundera potpuno menja doživljaj stolice.

Promena proporcija i odnosa prilikom postavljanja i savijanja ramova su osnovno sredstvo prilikom oblikovanja ovog komada namanjenog visokom sedenju. Kao i kod predhodnih članova ove porodice, boja metala i jastučeta karakteriše estetičnost komada.

Kako je položaj sedenja za šankom specifičan, proporcije naslona i nogu su sada prilagođene toj potrebi. Visoke

noge i nizak naslon, kao i uspravljen položaj sedenja su odlike ovog načina sedenja. Ugao sedenja je sada pod 95°. Dugačke noge čine strukturu vizuelno laganom, a sedalni deo utiče na njenu stabilnost i postojanost, Materijalizacija od metala je veoma praktična za upotrebu šank stolica, a u ovom slučaju je doprinela i njenoj specifičnoj estetici.

Slika 3 : stolica -03-

3.5. Stočić/hoklica -04-

U duhu upotrebljivosti i univerzalnosti, značajni predstavnici ove serije je šarmantan komad nameštaja, ili bolje reći forma sama po sebi, čija praktičnost i jednostavnost ga lišava određenosti po pitanju funkcije.

Blagom promenom pri prožimanju osnovnih elemenata – ramova, dobijen je upotrební predmet koji predstavlja hoklicu i pomoćni stočić.

Drugačijim formiranjem poprečnih elemenata, koji sada predstavljaju zatvorenu formu, dobijen je prostor za odlaganje ispod gornje površine. Ova elegantna ali i razigrana forma takođe lako postaje deo različitih ambijenata, a još lakše nalazi svoju upotrebnu vrednost u prostoru.

Aspekt boje ove metalne forme, u najvećoj meri utiče na percepciju estetičnosti ovog elementa, pa različitim bojama ovaj komad izgleda elegantno ili neobavezno, svedeno ili poletno.

Ovaj tip sedenja nije zahtevao određene polazaje sedalnog dela, jer se u današnje vreme koristi samo kao pomoćno sedište u kratkim vremenskim intervalima, što je i omogućilo univerzalnost pri upotrebi. Hoklica se danas najčešće koristi kao dekorativni element sa povremenom upotrebom za sedenje u ulaznim zonama, ali je korisnost upotrebe ovog komada održala njegovu proizvodnju još od vremena razvoja tronošca.

Slika 4 : Stočić/hoklica -04-

Odsustvo potrebe za naslonom kod ovog modela doprineo je drugačijem pristupu prilikom postavljanja ramova. Pa je njihovo međusobno podupiranje i položaj formirao i pomoćnu policu za odlaganje, što je uticalo i na izmenjen odnos pri oblikovanju poprečnih elemenata, odnosno elemenata ispune. Savijene cevi ramova su ponovo

prečnika 15 mm, a debljina elemenata ispune 4 mm, sa širinom od 30 mm. Elementi ispune su sada zatvoreni geometrijski oblik, ispod kojih se na obe visine nalaze poprečnice, šrafovim pričvršćenim za ramove, i one nose elemente ispune. Ovi elementi su vezani za poprečnice zavarivanjem, i njihovim šrafljenjem za ram, struktura postaje stabilna i upotrebljiva. Promena boje, dekoracije, i kreativnost prilikom upotrebe, ovaj komad čini veoma praktičnim, estetičnim i korisnim.

4. ZAKLJUČAK

Ideja i potreba za oblikovnim rešenjem stolice, koja svojom elegancijom i jednostavnošću predstavlja univerzalan i praktičan deo savremenog enterijera je podstakla dublje proučavanje ove problematike.

Koristeći se analizama različitih aspekata potreba i problema savremenog društva, formirana je kolekcija četiri komada nameštaja. Svaki komad predstavlja odgovor na kategoriju u načinu sedenja i upotrebljavanja tipa stolice. Pored univerzalnih problema po pitanju pozicije sedenja, svaka stolica ima drugačije zahteve korišćenja. Moderan i prijemčiv izgled ove porodice nameštaja poigrava se sa pitanjem univerzalnosti, sklada i funkcionalnosti. Atraktivna forma je dobijena jednostavnim uklapanjem ramova, koji su omogućili povoljno pozicioniranje i nagib sedišta i naslona. Geometrijska i fluidna forma, istovremeno statična ali ne i stroga u kombinaciji sa elegantnim i hladnim metalom, ove komade čini veoma primenljivim. Veoma su lagani i jednostavni za upotrebu i održavanje, a adekvatnim pristupom dobijena je i udobnost.

Slika 5 : Prikaz serije nameštaja

5. LITERATURA

[1] Ltd, 2009 Published by American Research Institute for Policy Development, *Journal of Engineering and Architecture*, December 2018, dostupno na: <https://doi.org/10.15640/jea.v6n2a1>

Kratka biografija:

Teodora Bogdanović je rođena u Novom Sadu 1994. godine. Osnovne studije na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitektura je završila 2019. godine. Trenutno je student master studija na smeru Dizajn enterijera.